

GLASILO NEZAVISNE DELAVSKE STRANKE JUGOSLAVIJE

Izhaja vsak četrtek. — Uredništvo in upravnništvo: Karl Marksa (preje Turjaški trg št. 2, pritličje. — Naročnina za mesec 4, četrtletno 12 Din. — Dopisi se ne vračajo.

Slev. 16.

LJUBLJANA, petek, 3. avgusta 1923.

Lelo 1.

Protestna stavka železničarjev. — Krumirstvo državnih železničarjev in poštarjev v Ljubljani. — Južna železnica kompaktno stavka.

Delo leto že vleče vlada za nos svoje uslužbence. Draginja raste — plače pa ostajajo iste. Ogromne milijarde se trošijo za oboroževanje, oficirjem, ministrom in drugim takim privilegiranim državnim naslavljenim se dajejo ogromni tisoči in stotisoči. Dočim stotisočglava množica uradnikov, nameščencev in železničar v, ki z delom svojih rok in možgan vzdržuje cel državni organizem, **strad** in je izpostavljena največji bedi — lahko člani

slabo delo. Wenig Geld — wenig Musik! Državni nameščenci, ogojčani od vseh teh klerikalno-radikalnih, radikalno-demokratskih i radikalnih vlad, vedo, da leži **edina pomoč** v njih samih — v njihovi močni organizaciji. Vendar pa v sramoto državnim železničarjem in poštarjem konstatiramo, da **premnogi** — kljub omedlevalju — **še niso dovolj lačni** in upajo, da bodo z najnižkoletno ligarijo in hlapčevstvom zboljšali svoj položaj. Med tem, ko južni železničarji izvršujejo svoj 24 urni protest kompaktno tazen seve visokih uradnikov, katerim lega ni treba, saj je že liših raznih premij, ki po vsi pravici pripadajo uslužbenecem, a so si jih sami med seboj bratovsko razdelili, kar bomo obelodani prihodnjčič, drž. železničarji pridno lužbujajo. Padli so za hrbel svojim tovarišem na južni železnici.

Ko počiva orjak (delo).

Mera je polna. Tako ne gre več naprej. Lačni se zavedajo svojih pravic, svojih organiziranih moči. Naj vedo oblastneži, da se za **slabo plačo** dobi

ki ve kaj je bojerna disciplina — kaj pa da so bratovščine. Zavedni proletarci, glejte, da vsi figari dobe **zasluženo plačilo**.

Lačni delavci štrajkajo.

Za mornarji — rudarji, sedaj se železničarji in državni uradniki v štrajku.

Šesti leden že poteka, odkar stavka nad 2000 mornarjev in tirkrali loško njihovih rodbinskih članov. Nikdar jih, protifašistični lastniki ladji so prisilili mornarje na ta korak. A državne oblasti, ki bi se morale zavzeti tudi za delavce, pomagajo lastnikom ladji, da zlomijo stavko mornarjev in jih pahnejo tako še v večjo bedo in pomanjkanje. Ker lastniki ladji niso mogli dobiti stavkoincev, jim je državna oblast dala na razpolago vojske, da vsižo štrajkberbersko službo. Mornarji so lahko ponosni, da se med njimi ni našel ni eden zdanjec, četudi je že od osvobodjenja SHS nad 4000 mornarjev brez postla in brez zaslužka. Disciplina in solidarnost banoječih se mornarjev je vzorna. Komisija, katera je prišla po nalogu vlade, so stavkoječi mornarji izjavili, da so prisostvom povrnili se na delo, če **priznane država pomorski promet v svoje tate**, ker se bo tako vlada nopolno urejala, da so imeli lastniki ladji tako ogromne profite, da lahko ugodno vsem upravičenim zahtevam mornarjev. Vlada, ekspanent kapitalistov, se seve

ne upa nastopiti proti podjetnikom, in push raje še naprej mornarje v stavki, računajoč, da jim po 7 ledenski stavki ne bo mogoče več vstrajati in borbi in da bodo morali poklekniti pred lastnike in jih prositi za delo. To se ne sme zgoditi. **Stavkujočim mora pomagati celokupen delavski razred.**

Za mornarji je prisilila inozemska trboveljska družba 10.000 rudarjev, da so morali stopiti v boj za obrambo svojega in svoje družine obstanke. Trboveljska družba, ki je za preteklo 1922 leto izkazala nad 220 milijonov čistega dobička, ki si je poleg tega uredila nov rudnik v Rajhenburgu in Hudi jami, hoče svoje črne sužnje še bolj izžeti in izprežati iz njih še ogromnejše profite. Svoje delavce, ki so ji nagromadili neizmerna bogastva, plačuje družba z 25 — do 36 — dinarjev na dan, kar ne zadostuje niti za prehrano. Na zahteve rudarjev ponuja družba mloščeno 3 — dinarje na dan, kar rudarji z ogorčenost odklanjajo. Po 14 dneh stavke, je poslala vlada svojo komisijo, ki apelira na rudarje, da vpoštevajo tudi interese narodnega gospodarstva, to se pravi, da še naprej gladujejo, da bo trboveljska

družba svoj ogromni profite lahko potem svojih akcionarjev izvažala v inozemstvo. Rudarji upoštevajo interese narodnega gospodarstva in so pripravljeni takoj započeti z delom, ko bo družba upoštevala tudi življenske interese delavstva in jih za njihovo delo plačala tako, da bodo lažje izhajali. Gladni in golji pa niso pripravljeni garati za to, da bi drugo leto profite trboveljske družbe znašali mesto 220 — 500 milijonov dinarjev. Vlada je zopet dovolila **povišanje cen premoži trbov. družbi**, četudi dobro ve, da so že sedanje cene premože prehrane.

Dva ledna so rudarji v štrajku, dva ledna že gladujejo, a gladovali bodo, če bo treba, še dva meseca, ker se zavedajo važnosti tega meznega boja. Trboveljska družba in vlada računajo, da se bodo morali udati, da bodo morali zaprositi družbo za sprejem na delo pod stariimi pogoji. To se ne sme zgoditi. Rudarji morajo vstrajati in vstrajali in se vstrajati do zmage. Pomagali jim mora oslato delavstvo.

Ni se čuditi če lastni ladji in trboveljska družba tako cimčno postopajo s svojim delavstvom, ko pa država prednači in daje drugim podjetnikom vzgled kak podjetnik in delodajalec — **ne sme biti.**

Casopisi skoro dnevno poročajo o boju železničarjev in javnih nameščencev za poboljšanje njihovega mizernega gmojnega stanja. Imamo uradnike (državne), ki imajo celih 600 dinarjev na mesec, železničarji dobivajo 800 — 1200 dinarjev na mesec. Da se s takimi prejemki ne da živeti, je jasno. Že od 1920 leta naprej se železničarji borijo za svoje zahteve. Mesto zboljšanja jih je delodajalec prišlohki vedno v večjo bedo.

Vse pravice, ki so jih železničarji uživali pred 1920, so ukinjene ali tako okrnjene, da od njih ni ostalo ničesar. Od 1920 leta se plače železničarjev niso še povisale, medtem ko so se življenske potrebščine zvišale za več kot 300%.

Zelezničarska organizacija — Savez strobačarjev i transportnih radnika i službenkas je bila razpuščena, funkcionarji pregnani.

Kljub vsemu temu preganjanju in izjemnemu brezpravnemu stanju, v katero je pahnil celokupen delavski razred zloglasni zakon o zaščiti države, se izogledni delojemalci države dvigujejo k protestu in pripravljajo na borbo. Železničarjem so se pridružili oslari državni uradniki od najvišjega do najnižjega in se združili v akcijskem odboru,

ki je od meseca marca sem prejel profesionalne shofe, pošiljal resolucije in deputacije, na katere mednarodna gospodarska seveda ni odgovarjala. Kod odgovor pa je vlada sprejela madžarski zakon, ki jemlje uradništvu. Se lahko malo pravi, ki so jih imeli dosledno.

Ker niso pomagale prošnje, nih protesti, so železničarji in javni nameščenci stopili v četrtek ob polnoči v 24 urno proletinsko slavno, ki je združila opomin vladi.

Mornarji, rudarji, železničarji in javni nameščenci (tj. uradniki) slojijo pred diletom.

Ali smrt od gladi in pomikanja ali težke in obupne borba za večji kos kruha? V tej dilemi so se vsi odločili za borbo!

Gladni mornarji zahtevajo kruha, lastnika ladij odgovarjajo: Država nam nam da 60 milijonov subvencije, pa dobite del teja.

Gladni rudarji zahtevajo kruha, hrboveljska družba pa pravi: Vladi nam nam povisa cene premoga za 200 Din pri loni, pa bodele vi rudarji dobili kakšno drobinico.

Gladni železničarji in državni uradniki zahtevajo kruha, a minister Trilčković odgovarja: Imamo dovolj vojšliva in žandarmerije, da vaše organizacije razženemo in da vas nagneemo na delo.

Ce razbojniki v gozdu napade človeka, zakriči: »Denar ali življenje!« Jugoslovanska buržoazija pa je krutejša, ker ona vpije gladiim mornarjem, rudarjem, železničarjem in uradnikom: I denar i življenje nam dajte!

Odgovor rudarjem, mornarjem in železničarjem pa mora biti: »Nih denarja, nih življenja ne damo, hočemo pa kruha!«

Vsem narodom in vladam sveta.

(Dobros centralnega izvršilnega odbora za vse socialistične sovjetskih republik.)

V času proletinskega nacionalnega vprašanja v Jugoslaviji nam kaže la zgodovinski manifest ogromno razliko, ki vlada med dvema svetovoma: kapitalizmom in socializmom. Medtem, ko vlada pri nas nacionalno sovražstvo, zatiranje, Sovincem, ovrtnje svobodnega razvoja vsakega naroda, medtem ko je buržoazna vsak dan manj sposobna rešiti narodinsko vprašanje, je v zvezi socialističnih sovjetskih republik (SSSR) končano vsako nacionalno sovražstvo in vlada medsebojno zaupanje in mir, skupno življenje in bratško slojno delo. Zato prinašamo prošnje SSSR, ki se glasi sledeče:

Odkar obstajajo sovjetske republike, so bile med seboj leso zvezane s lestim medsebojnim delom in medsebojno pomočjo, kar se je pozneje spremenilo v zvezno posebnost. Oblast delavcev in kmetov jih je spajala v eno celino radi potrebe skupnega boja proti kapitalističnim državam in proti notranjemu napadom kontrarevolucije. Solidarnost delovnega ljudstva jih je združila v skupni nalogi usilvaritve bratrskega skupnega dela med osvobodjenimi narodi. One so izšle iz zmogovite proletarske revolucije, ki je zrušila oblast

veleposelnikov in kapitalistov. — Dod zgodovinskimi izkušnjami intervencije in blokade so one skupno špele in zmogovito prenesle vse izkušnje. Po nečutenem hripiem so skupno prešle na ogromno delo obnovitve narodnega gospodarstva na podlagi novega gospodarskega reda.

Cprav so si svoje moči in svoja sredstva medsebojno v bratški pomoči slavliale na razpolago, so bile vendar! — Čprav zvezane po zveznih pogodbah — posebne države.

Nadaljni razvoj medsebojnih odnosjev in zahteve internacionalnega položaja so jih dovedle do združitve v eno zvezno državo.

Nasprotni ojačenju svetovne reakcije, agresivnim nameram imperialističnih vlad in s tem spojenim nevarnosti novih napadov, je postala nezogibna združitev obrambnih sil vseh sovjetskih republik v eno zvezno središče.

Prez te združitve bi bila nezvedljiva naloga — gospodarsko obnoviti sovjetske republike, ki so opustošene po vojni, intervencijah in blokadi. To je mogoče uspešno izvršiti le tedaj, ako se vodi vse delo iz enega enolnega gospodarskega središča cele zveze.

Radi slopnivelega razvoja in okrepitve novega reda v sovjetskih republikah jih vedno bolj vodi samo bisto

delavske in kmetijske oblasti na pol združitve in koncentracije vseh naporov, ki imajo en in isti cilj.

Narodi sovjetskih republik so enodusno zaključili na svojih, nedavno se vršičih sovjetskih kongresih, da se uslanovi Zveza (sozuz) Socialističnih Sovjetskih Republik kol ena enolna država. Ta združitev enakopravnih narodov ostane prostovoljna združitev, ki izključuje vsako nacionalno sovražstvo in vsako nasilno obojanje enega naroda v mejah te države, ker vsaka republika ima pravico svobodnega izstopa iz zveze, a istočasno je po tej združitvi tudi odprla možnalo proavoljno pristopa k vsem, pa tudi onim aocialističnim sovjetskim republikam, ki se bodo uslanovile v bodoče.

Dalje našleva proglaš, da je vsem tem republikam skupen narodni komisarjat za vojsko in mornarico, zunanje posle, splošno trgovino in promet. Proglaš nadaljuje:

Neposredna uprava narodnega gospodarstva in državnih financ, organizacija prehane, državnja zaščila prava in interesov meznega dela, kakor tudi izvrševanje delavske in kmetijske kontrole nad vsem državnim aparatom se bo nahajalo v rokah zveznega središča — v kolikor je potrebno vodstvo iz enega enolnega centra — in v rokah posebnih centrov v vsaki zvezni republiki, v kolikor je to potrebno.

Oni komisarjati, ki imajo posebne

nacionalne naloge, ki sloje v zvezi z nacionalnimi običaji in lastnostmi, kol n. pr. narodna pravila, poljedelstvo, obrtni posil, pravo in podobno, se slavorijo v zveznih republikah pod avtonomnim vodstvom.

Volja delovnega ljudstva v celi zvezi pride do izraza v njenem vrhovnem organu, zveznem kongresu sovjelov; a ohenja je vsaka narodnost zastopana v sovjelu narodnosti, ki na podlagi enakopravnosti delo skupno z zveznim sovjelom, ki ga volji zvezni kongres.

Na la način, na podlagi bratrske delovne skupnosti narodov sovjetskih republik slvorjena Zveza Socialističnih Sovjetskih Republik si slavlja za cilj: Ohranitev miru z vsemi narodi. Enakopravne narodnosti naj v lemi medsebojni pomoči in skupnem delu ramo ob rami razvijajo svojo kulturo in svoje bogoslanje ker izvršujejo naloge delavske oblasti.

Kol naravna zavezniča laičnih narodov stremi SSSR po mirnih in prijateljskih odnosih ter skupnem gospodarskem delovanju z vsemi narodi — SSSR si slavlja za cilj, pospeševanje interesov delovnega ljudstva vsega sveta. Na ogromni površini — od Cnega, Vzhodnega in Belega morja do Tihlega oceana — uslanva ona bratstvo narodov in vladavino dela, da pospeši prijateljsko delovanje narodov vsega sveta.

K notranjem položaju.

Kdor je poznaval gospodarsko slame poseznih pokrajin sedanje Jugoslavije in zakone razvoja kapitalizma, la je moral že pred medenjem vedeti, da bomo imeli v Jugoslaviji velik vrh in kavs med mlado kapitalistično buržoazijo. Mi imamo v svojih vršah sodruge, ki so že leta 1916/17 o tem govorili in pisali ter se že tedaj energično zavzemali za federalizem v Jugoslaviji, misleč, da bi se delo na la način omejili notranja trenja. Z naše strani so bile lo lepe iluzije, ker laka trenja med buržoazijami poseznih, — gospodarsko različno razvitih provinc, bi imeli tudi v federalizmu — če hudi manj delovno sežno — in ruska revolucija nas je poučila o boljšem. S strani buržoazije pa ni nič bolj naravnega, kakor da je šla

mimo naših tedanjih razmotirvanj in usilvarit državo po svoji potrebi. Svlav izgleda danes nekoliko smešno, ko vidimo dr. Trumbiča med federalisti in republikanci, onega Trumbiča, ki se je med vojno bul federalistov kol hudič križa, toda slvar je z dialektičnega stališča čisto naravna. Gospod Trumbič med vojno ni se znal ceniti potreb hrvalskega kapitala. Ogrska gospoda se je borila od početka devetnajstega stolletja pa do leta 14 za carinsko unijo z Avstrijo. Temu gibanju je slal na čelu tudi Ludvik Koschuh in vendar je isti Ludvik Koschuh dvignil leta 1848. revolucijo za samostojno Ogrsko proti Avstriji. Odkod lo? Ali so laki pojavi goli slučaj?

Zbirajte za tiskovni sklad „Glasa svobode“!

LISTEK.

August Cesarček.

Moskva z ulice.

(Nadodnevlanje.)

Za tem sledi trgovina v lokalni — na ulici. Na vsaki zvalini ulice dose slavnice. V njih je nadopinjeno vse od tovarnan, do cigarete. Ogromno so posebno fraj Suharevka in Smelezniki zvonk (fig). To se cela mesto slavnice, poslavljeni v vrsti, celi mali prebitenostno ozvisnagospodski veselenim. Na slavnice in lo kramarjev, tudi klavirce in obokaj mah hodeče kupcev in nakupcev. Članostni so postali lo fraj za časa revolucije, ko se na njih slavnogovorna buržoazna profanila svoje drayevnosti in oblike, poloviti in kupa, samo, da se prebrat. Pa lica se danes, čeladi redkeje, se vidi med tolo ljudstva tujim nekak lepo negovana lice; slava dana gra počasi in novi buržoazni plaše in krasno ovratnik čez roko. Tet let je že revolucija, a še vedno se nade ka na prodaj. In je samo na pojo le Sem stranjo se biološko zopet druga lpa, slavnostno prihajajo k nam, krepitve vas vrstakov, ce unak lo za prodaj; ako nimate, om imajo gotovo. Na redno, da so lo kramarjeva lpa; ubasna je čeka, nihovo naravno slavnice v vzdušju so glave posebnosti, so laki slavnogovorni, kjer je kontrola običajev. Radi tega so lo zimo tudi nekateri lpa zopet, kakor n. pr. Zemljani val.

Trgovina v lokalni, pa trgovina na lah velikih semih — sta trgovska ožvehi Moskve. Ali lo se ni vse.

— Francoske, švedske, siemenske, najviše sarmenčiči lapa našo napravo, suhi, papagoti Poljski svitlaji.

Od vsah strani slavit te krinke. Ob zidu dose ženske z jrbami, polnima bulički — žemli, za rubelj, svet, vršje od nahu. Druge ženske zopet z vršarova stensmaku — lo je prazno seme podobne, lo ga Dvoj tako ludo, da ga grede, pa ni laka lubeževina z rubem, kakor papaga. Nisve si menajo seme v žep in lah lubež. Nadodnevlanjski povel, a on se ravno s tem kralježast. To je cigareta. A cigarete je

tu, da bi človek pomislil, da Rusi kadijo, kakor Turki.

Otroci so trpjavili ulice. Na trebanj nam je velika deska, podobna, kol pri naših Dalmatincah. Na njih so nagromadene škatle cigaret, ishli ruskih papirosov z dvakrat daljšo cevko, nego je cigareta.

— Pažljivista (izvolite), — mi je rekel v Detrogradu, ko že nusem imel ruskega denarja, neki deček in mi iz skatle ponudil cigarete prav po žrdimenski. V Moskvi tega neiznenažen žrdimenski val dečkinih prodajalci nisem videl. To so trgovci, v loko vrše, kolikor je bila tudi Moskva vedno večje trgovsko mesto od Detrograda. V resnici so lo nesrečni otroci in zaloseni je lo njihov zaslužek konati. Vrnem se še na to, ko že nisem govoril o nekem drugem še zalosnejšem povpu.

Minogrede se ustavam je na enem, na prvi pogled malo čudnem povpu v sovjetski Rusiji. In lo so baze, ulične baze. Poide po linki, po slatem fraj, laki od kramlja; lopa ljudi je čim, po večini izborno oblečeni, vs v tunem, z dobrimi kožlmi (šubami). Krake nekaj. Do dva in hje se ločijo od množice, ogledujo se, kakor da se nekaka bole in vidi se, da nekaj menajmo. Poide lakisto v veliko nauzije čuna na krasno ploščadi, navdno je lapa vsaški koncert in promenade. Ali iz zvonk govori in tazzgovorit se lakisto sliti sliden šum in zvenk in vidi se lakisto lopa ljudi, kakor na linki. Stopite blizje in jih pogledite s kondora v pivem nadstropju. Šum jim nekaj v rokah, zvenkeje na dlan.

— Dolari, zlatol Zlato, dolarul

Javno se vodi laka trgovina z denarim in dani je navzoč sovjetski kontrolor, krepitve vscemo in vrhitenca. Zakaj lo? — Ploščo sem se nekaterim ruskim sodruge, a oni so mi sivece razločnočali: 60% kupcev so opevili Oshbanda (državna banka) in vse lo je dovoljeno zato, ker je lo edino upadno sredstvo, da se spozna inkupacije in do se zlato in dobra valuta izvede iz privatnika za sovjetsko oblast in njeve ekonomsko institucije. Če se ne motim, je sedaj lo ukonjeno!

Enak manever se naturam privatnikom in nepočen, nabavnik z dobro valuto in z zlatom, vrši na nekem drugem mestu, ki se

pa več ne vidi z ulice. No, ker sem že pri enem maneveru, naj povem tudi o drugem in to zato, ker leti lok kmetičanski boče iz tega lokaj kapital profi sovjetski blakiti. To so hazardne kvartalnice in igralne. Hazard v sovjetski Rusiji, kol lo pomeni? Da, so odlične kvartalnice (v sami Moskvi jih je pet), kol v Monte Carlo in v mi se igra nato in dan na miharde. V Moskvi se nahaja čaka organizacija: Sonar igralcev (Zvezna hazardasevi), ki sluje 300 članov. Dovem vam, lu padajo milijarde. Ali poleg njih stoji GPH (Gospodarske Političeske Upravilne) — Državna politična uprava) — policija — in odgovorni strahin delajali, ki lo pada na nazo doba valula in zlato, on vse lo zapolni in straha v papirnih sodruhlji (sovjetskih rublji). Poleg tega je igra strahno obdavnena, lako da na en sam dan država dobi do 40 milijard. Ves lapa in doberček je povzeten za neške domove in za oskrbo otrok (ko sem bil je jaz v Moskvi, se je vključ temu vodilo v (Dravilborba proti kvartalnicam, da se jih zatre).

Ze sam la laka, da se oblast delava in kmeti, da uboljša svoj ekonomski položaj, mora posluževati tudi lakihni sredstva, ki so v resnici materialno koristna, ali kvartalnice za vzgum, dokazujem, da je se v sovjetski Rusiji, a posebno v veljem mestu, kol je Moskva, mnogo bode. Nekdar in mlak zavedni boljševiki niso ludi, da bo sovjetska republika raj (kakor se lo danes g. S. Radic imenjuje kmetluka republiko — v epilogu Heccegove zadnje brosure, str. 49). Nasprotno, oni so se, znaio za vse težave, posluževati razuma. Glavno je, da se prebne prof, lu vodi do učenca bede in samobesni razumljivo, so na tem polju na leleli brez svoje krivde se na večje težave, nego so si jih predslavljali. Blokada, intervencije in meščanska vojna; nazadnje je vsa in glad nam in dani je danes glad v glavem hkvitiranju, ostale so se težke posledice gladi. Mnogi so v gladiim krajih mlak brez hrane, brez obrehe, bi z različne oblake brez razdihel, razbežalo se je vse, zbežalo v mesta in težko je vse naukalni odpraviti nahu. Poleg mnogih otroških domov in obredne je nemogoče prebratiti in preskrbeti vse otroke. Poslediča tega je strahno bratenje po moskovskih ulicah. In vse lo je podobno imaviti kobilic, ki so same živje in slarci

in otroci in žene in slepi in hromi, raztrgani in nabol goli, pogosto ludi bos v največji zuni, pobojano po ulicah, se odlepajo človeka na vsakem kotaku, klečajo in borca v čelom ob zmiho. Videl sem enega v prometni linki, nečelaj od črne borze. Tezal je na dobi polgotoli, z razgaljenima prsi. In otrok, ena sama kepa, se je priklonil na otrok, bos je se tresel od joka in mruza. In starca nelega, pred vsem lešarom; upogin je in svira na klarinet, da joča človeku srce. Da ne nadabujmo, cele lojke berake, navadnih in nenavadnih. Od lo strani so moskovske ulice ena velika in bolelna melodrama z glavnim refrenom:

— Bratje mihe, na hieb, na hiebiško, pomagajte, proždani!

Nek temški socialističnaji je radi tega napal prebne pomoli boljševike, trdeč, da je v Moskvi do 15000 otrok, ki so prodajali ali bečali. Odgovorilo so mu boljševiki, iskreno in ne slavnogov, da jih je do 20000. Oni vodijo borbo proti temu Zlu. Obštona posebna komisija za pomoč otrokom čee-ka se imenuje skrašanjo. Naj pa nuda ne znamen lo čee-ka s ludo hivo čezvrtaki, ali čee-ka, ki je znano iz bohe proti kontrarevoluciji. Ali še vedno je vse lo krapa v morje, ker samo gospodarska obnova lahko unči lo bebo.

Bate! mihe! Ali še vedno iščeje vzrok te bede? Nahi ga hoče edno v Evropi in lo ravno pri ishli, ki so naglasile in najbolj delavci zopet boljševike in njih delo je glad ruskih otrok.

Dovrem se še kedaj na lo stran moskovskih ulic. A sedaj predem na one lastne strani in navzven.

Govoril sem o trgovini in gozabih sem nekaj, kar je vedno, da se omile v posebnem članku. Jaz se hočem laka dolžnih samo loko, kolikor je že vdu z ulice. To je kulturne delo boljševikov. Ustavile se samo pred onimi nesletim plakah na ulicah in predčate, kol vse se upirajo ludi dan. Gladnišča in koncerti, predavanja in diskuzije na vse strani; zabavni lo letni o komunistični kulturi, o gospodarstvu, do one, ali je bog in ope, o zabonu — vse le teme so vržene pred javnost.

(Dolje prh.)

O nel me se vršijo po lrdih gospodarskih zakonih.

Avstrija je bila v začetku devetdesetega stoletja že razvila rokodelska delca in si je začela usvajati počasi je svoje industrijo. Ogrska pa je bila tada še popolnoma primitivna agrarna država. Avstrija je bila Ogrski v industriji za pol veka naprej in tako je bil vedno življenjski interes Ogrske carinska unija. Avstrija naj bi bila nemoleto države za ogrske agrarne produkte. Izbli sredini minulega stoletja pa si je začela Ogrska razvijati svojo obrt in svojo lastno industrijo in profil ogrskih kapitalov je prišel v nevarnost. Ta nevarnost je torej vzbudila ogrski separatizem in boj na nož z avstrijskim kapitalizmom vse do svetovne vojne.

Analogo tega vidimo danes v jugoslovanu Slovenija in Hrvaška sta za 50 let pred Balkanom. Ujedinjenje je obetalo hrvaški in slovenski buržuaziji velike dobičke in zato je bilo navdušenje za ujedinenje ogromno. Ujedinjenje, kakršnokoli, za vsako ceno, samo, da se izvleče iz območja konkurence avstrijske in ogrske kapitalistične buržuazije. Na Balkanu se bo dalo krasno zaslužiti.

Toda Srbija ima svojo mlado buržuazijo, ki je medla do leta 1914 monopolizirala bogastve in dela v Srbiji in Malojdoini. Mlada buržuazija, kateri je potrebna samo likvidnih sredstev in politične moči, da razvije svoje gospodarske obrate. Deliti sedaj s hrvaški in slovensko gospodo gospodarska sredstva in politična moč ter dahi izražati si iz rok monopol za izkoriščanje — ne, tega kapitalist ne more nikoli napraviti! On mora onemogočiti konkurenco v svoji državi in razveljaviti svoj monopol, ali vsaj svoj odločilni vpliv na druge države. Slovenska in hrvaška obrt in industrija ni samo kapitalno močnejša, nego tudi tehnično sposobnejša in torej nevarna konkurenti, zato se jo da zadrtivati in izpodbiti samo s političnimi sredstvi. Zato je potrebno centralizem: vse vneti v rokah Beograda.

Ujedinjenje in hrvaški kapitalistični gospodi je potreben federalizem, to je politična moč vsaj v svojih lastnih državah, ker samo tako si lahko usvarijo monopol izkoriščanja doma in vzdržijo tempo razvoja svojega kapitalizma.

Sledi: dovolj se ne izravna ekonomskih sil in tehnične (konkurenčne) sposobnosti v jugoslovanskih provincah, ne more biti govora o prosti konkurenci in torej ne o sporazumu in miru med balkansko in prečansko buržuazijo.

Stvari torej ne sloje tako, kakor da bi bila srbska hegemonija nekak kapitalizma, nekak slučajna megalomanija srbske buržuazije, ki si jo je slučajno ali iz omejenosti utrla v glavo, ali samo ledalina Pašičeva ali kakoga prenapetega Dribavčevića, ali samovoljna krona in obeshnost oljarske klikke, kakor je postala moda v razlagi teh pojavov celo v našem bralstvu (Radukin), temveč: srbska buržuazija mora biti v tej ekonomski fazi jugoslovske hegemonična, mora biti centralistična in le ravno tako, kakor morajo biti hrvaška, slovenska in bosanska vlad svojih materialnih interesov federalistične. Mehanje dvora in oficirske klikke v po-

litiki ni primaren, ampak sekundaren pojav. Dvor in vojaštvo se bo lakoj depolitiziralo, čim bo to interes vladujoče buržuazije. Oficirji so samo del vladujoče buržuazije in holerije dvora je odvisno od holerije vladujoče gospodarske kaste. Na le stvari torej ne smemo gledati idealistično, temveč dialektično marksistično.

Proletarec se torej mora zavedati, da mu je buržuazni federalizem ravnolako nevaren, kakor buržuazni centralizem. Oba imata isti cilj: monopolizacija izkoriščanja, monopolizacija profila po določni kapitalistični buržuaziji in zato mora tako-le rezonirati:

Politični boj jugoslovanske buržuazije izvira iz njenih gospodarskih potreb in ciljev. Njena gesla: »narodna enotnost«, »federalizem«, »avtonomija«, »narodni«, »pleme«, »republika«, »odcepitve« so enako reakcionarna, ker zakriva z njimi samo svoje drugo holerije: monopolizacijo profila.

Mi pa tudi vemo, da so posamezne provincе gospodarsko in kulturno zelo zelo različno razvile, da so diference med njimi zelo velike, tudi v proletariatu samem, da imamo za seboj različna zgodovinska razvoja, ki sega v šeststoletja nazaj in zato zahtevamo kategorično — federalizem.

Toda svoje zahteve ne identifikiramo z ono buržuazijo. Dočim zahteva ona ločitve na gospodarskem polju, tako da bi lahko sama izkoriščala naravna bogastva in delovno silo svoje provincе, zahtevamo mi gospodarsko centralizacijo, t. j. vodstvo vseh velikih podjetij, v produkciji in obratu, iz ene same »državne centrale« in po enofno izdelanem načrtu. In dočim je njemu malo gospodarsko (kmetstvo), socialno skrbstvo in kulturna deveta briga, zahtevamo mi, da bodi ravno to domena »nacionalnih državnih republik«. Ako torej zahteva Radić »republika« in Korošec »avtonomija, pravimo mi: dobro, to bočemo tudi mi! Mi bočemo republike: Slovenija, Hrvaška, Vojvodina, Srbija, Makedonija, Bosna, Črna gora itd., toda razumemo to tako, kakor smo to že zgoraj povedali: »Narodno edinstvo je za nas kulturno edinstvo«. Tega mi danes še nimamo, ali nastaja in bo v zgodovini nastalo. Takénega edinstva naša zahteva nihi namenj ne ovira. Ali počemo razumeti narodnega edinstva v tem smislu, da imaj srbska kapitalistična buržuazija izključno pravico za eksploatacijo nas vseh, t. j. Slovencev, Hrvatov, Srbov, Nemcev, Madjarov, Bolgarov, Rumunov (delavcev in kmetov).

Za lake narodne republike in narodne avtonomije s centralizirano veleindustrijo in centraliziranimi veleobrati za vso zvezo držav, se bomo mi delavci in kmetje borili z vso določnostjo in ne bomo nikakor dovolili, da nam srbska kapitalistična buržuazija, z umorom kakoga jugoslovanskega Slamboljskega, še bolj pritiska svoj diktatorski stref, temveč: Louo odločno zahtevamo izpolnitve obljub in vseh namogavanj »avtonomistične« in »republikanske« gospode.

Jugoslovanski kmeti in delavci zahtevata nacionalne republike!

Naprej Radić, Korošec in Spahot!

Z Jesenic.

V četrtek dne 26. julija je lukajšnje obožništvo in civilna policija aretirala 7 mladih sodrugov in obenem izvršila hitro preiskavo. Želje te aretacije so bili naslednji sodrugi: Režnik Fran, Župan Lovro, Wergelj Anton, Wergelj Boris, Wister Valentin, Trebusnik Jože in Štečaj Janča. Do izvršenja aretacije in hišni preiskavi se jih je posamezno odpečilo na železniško postajo, kjer se jih je držalo cela dva dni, a nato odpečilo v kuznisko goro s soboto zvečer, ter na to v torek zjutraj v Ljubljano. Kaj je bilo povod policiji za to aretacijo, nam ni znano. Pač pa lahko sklepamo z ozirom na čudno ravnanje s temi sodrugji, da se gre lukaj za eno navadno demagogijo. Kajti ako je držala policija te sodruge cela dva dni v rokah in se celo posluževala sredstev jih preletnih in gonih uklenjene po Jesenicah,

načrtž zato, da bi jih prisilila izpovedati se nekaj, kar ni resnično. Cela dva dni so jih držali noč in dan na peronu postaje, brez hrane in v mrzli noči. Ker niso mogli govoriti nerene, so jih preletali, da bi jih prisilili, da priznajo, kaj policija želi. Polem javnost lahko sodi, da se gre pri vsem tem za navadno osumljenost. Balkanske metode pretepanja so se zanesle oziroma razširile že tudi na Slovenijo. Jeseniški delavstvo prohi temu postopanju nasilno odnehati protestira ter zahteva takojšnje odstranitev teh balkanskih metod in izjemnih zakonov proti delavstvu. Naji vsiljenost preganjanj!

II.

Boj jeseniških kovinarjev s centralno upravo »Osnednjega društva kovinarjev« se je razvil v pravico bitko, gre se predvsem za težko prislužene groše.

Ker so lukajšnji kovinarji sklenili, da ne bodo več pošiljali denarja za bremenjanje in mezdni gibanji, ter zahtevajo sklicanje izvanrednega kongresa in ujedinenje celokupnega kovinarskega delavstva v enolno razredno strokovno organizacijo, na podlagi nepomirlivega razrednega boja, so nalezili na hud odpor pri strokovnih birokratih in njihovih konfrabanih. Omeniti moramo, da ako bi bil ta boj s strani social-patriotov načelni boj, katerega mi želimo, bi o boju sploh ne pisali, ali ker hi ljudje in majo načel in se poslužujejo prohi nam nesramnih osebnih napadov, smo prisiljeni, da pišemo na tem mestu in seznanimo ostali proletarijat v Sloveniji o tem boju.

Najbolj izmed vseh social-patriotov se odlikuje znani Brnolov Jeram, kateri se poslužuje nesramnega izvajanja prohi našim sodrugom s tem, da hoče spraviti gotove sodruge pod ključ po nedolžnost, ker se misli najbrž na ta način otresti oziroma obratiti propada njegove in njegovih kompanjonov politike, katere je lakorekto, kakor se je pokazalo na zadnjih sestankih, social-policajska. Toda razredno zavedni proletarijat na Jesenicah bo v najkrajšem času obračunal s temi policaj-socialisti.

III.

Ostler je boj social-izdajalcev, pa ne prohi buržuaziji, namreč prohi ženam proletarkam in prohi razredno zavednim sodrugom. Ko bi vodili razredne boje prohi izkoriščevalcem delavstva razni Jerami in v mezdni boju pobegli predsedniki, bi človek mislil to so resni proletarski borci. Ali ravno nasprotno. Social-patriotje hočemo imeti žene proletarke za poslušne dekle, oni se poslužujejo vseh sredstev, da blahno razredno zavedne proletarke na eni strani, na drugi pa upijajo izobrazbe se, ker sle še neumne. Ti junaki se poslovtvo čisto enostavno na stališče, da naj se

nam prepove hoditi na sestanke, češ to ni za ženske, žena naj bo doma pri ognjišču, kakor pačeka na verigi. Tako je stališče jezeniški social-patriotov. Tako stališče zastopa tudi najbolj reakcionarni del buržuazije.

Ne gospodije social-patriotje, tega si me proletarske žene ne pustimo dopašiti. Da pa nismo vse lako izobražene, kakor žena Jerama, ko je šla na neki šhod v Celje stenografiral govor svojega moža, pa tudi ne ljudje pomagati. Samo obžalujemo, da v Celju, glavni trdnjavi social-patriotov, ni delavstvo toliko izobraženo, da bi moglo voditi zapisnik na enem šhodu ter je morala iti z Jesenic žena Jeramova.

Ni silvano napadali se osebno, oziroma o osebnosti pisali, ali ker hi ljudje ne dajo miru, smo to prisiljeni. Tiste ženske pa, katere še danes slepo živijo za lemi soc. patriotji, vprašamo, kaj so vam že vse hi ljudje priborili? Ali mogoče v tovarni pri enakih delih z moškimi enake plače z istimi? Ker zmetaj imetje zrg vsaki priložnosti, da so vse oni naredili in samo oni. Ali resnica je, da nam hi hrabri junaki ženskam povsod nasprotujejo, samo za ono pa bi nas izrabili in sicer za melanje priancev iz gostin.

Proletarske žene, otresite se teh ljudi in stopite v vrste »Nezavisne delavske stranke Jugoslovske«, v kateri se borijo vaši možje. Borimo se skupaj roka v roki za naš življenjski obstanek in za osvoboditev iz pod kapitalističnega jarma.

Ne ustrašimo se preganjanj s strani kapitalistične diktature in njenih pomagačev social-patriotov. Kajti tudi naša velika učiteljica Roza Luksenburg je bila žrtev social-izdajalcev, toda njen duh je med nami. Proč od social-patriotovi! V vrste Nezavisne delavske stranke Jugoslovske! Živele žene proletarke! Živel razredni boj!

Jeseniški proletarci in proletarke.

Arencija rudarjev.

Iz Zagorja nem poročajo, da slo bila aretirana sodruga Primožič in Bizjak, ker slo baje »pozivala rudarje na štrajk«. To je nasilstvo, proti kateremu nasilno odločne protestiramo.

Rudarje poziva v štrajk glad, beda in pomikanje, rudarje silijo v štrajk nikdar nisi akcionarji trb premogokopne družbe, ki hočemo izžeti iz rudarjev se ogromneje profite kol so jih lansko leto, rudarje silijo v štrajk Skubie in Suklie, ki izvajajo, da rudar ne rabi mila, ni

mleka, nihi jate. Rudarje silijo v štrajk oni, ki jim govore o interesih »narodnega« gospodarstva, ki bazira na glodovanju delavnega ljudstva.

Zahtevamo takojšnje izpušitev aretiranih, če hoče sodišče kaznovati povzročitelje štrajka, naj jih išče pri hbovelskih družbi, pri akcionarjih, ki po letovskih in igralnih razpisih »narodno« premoženje. Lačne rudarje pa naj push pri miru, da si priborijo večji kos kruha.

Internacionalni pregled.

Volitve na Holandskem.

27. julija so se vršile na Holandskem parlamentarne volitve po proporcionalnem sistemu. Rezultat volitev: Katoliki 16 (prej 21), orlodoksmi 8 (prej 14), kršč. zgodovinska stranka 7 (prej 7), socialisti 11 (prej 3), stranka svobode 5 (prej 1), svobodomiselnih demokrah 3 (prej 4). Rezultat volitev pomenu odločen simek na levo.

Belgijski komunisti oproščeni.

27. julija je bila sodna razprava prohi 15 komunistov, ki so bili obtoženi zločine prohi varnosti države. Vsi obtoženci so bili izpuščeni. — S tem je odnesta komunistična stranka Belgije morala zmagati nad imperialistično belgijsko vlado. Delavske komuniste so z ozirom na izpušitev komunistov priredile velike manifestacije, s čimer so dokazale svojo voljo za revolucionarno

enolno fronto proletariata. — Reformistom povsod poje mirvaški zvon.

Velik proces proti bolgarskim komunistom.

Te dni se je pričel v Plejni proces proti bolgarskim komunistom, ki so organizirali odpor delavcev in kmetov proti sedajni fašistski vladi, v kateri sedhi tudi en predstavnik socialistične 2. internacionale.

Ta proces je višek skandaloznosti meščanske »demokracije«. Obtožene komuniste se ne sodi kol politične krivice, ampak kol navadne zločine. Nihovim zagovornikom se je zaprelo z ječo, ako bodo zagovarjali obtožene komuniste pred sodiščem. Dosedaj je bilo zaslišanih 900 prič.

Tako se skušajo rešiti bolgarski fašisti s pomočjo social-patriotov pred gotovim pogibom.

Mladinski vestnik.

Od 26. avgusta do 2. septembra se vrši internacionalni mladinski leden. 2. septembra je internacionalni bojni dan revolucionarne delavsko-kmetake mladine. Dolžnost odraslih sodrugov je, da v tem tednu podpirajo delo mladine v poglednih krajih, da pomagajo pri propagandi in širjenju lista »Proletarska mladina«! Kol pomenu nam mladina pri mladini I. majnika, tako podpirajmo mi mladinski dan, ki je 1. majnik revolucionarne mladine proletarske generacije. Pozivamo vse odrasle sodruge o po-

ednih krajih, da v tem tednu in na dan 2. septembra ne prirejajo kakih svojih veselje in podobnih prireditev, ampak da pomagajo mladini pri njenih prireditvah in se jih udeležijo.

Danes velja bolj kol kedaj Liebknechtov izrek: Mladina je naše življenjsko vprašanje! Kajti, če se hoče delavski razred uspešno boriti proti »Orjani«, mora imeti ob svoji strani predvsem množice proletarske mladine, katero hoče »Orjana« dobiti v svoje vrste, ker ve, kaj pomenja za njo, če ima navdušeno delavsko mladino.

Zato organizirajmo mladino v strokov-

